

EKSPERT WYJAŚNIA

Kiedy małżonek dłużnika-przedsiębiorcy odpowiada za jego długi

Czy wierzyciele osób, które prowadzą działalność gospodarczą, mogą dochodzić swoich praw, kierując egzekucję do majątku wspólnego małżonków? W jaki sposób mogą to zrobić?

Zasadnicza większość małżeństw w Polsce nie zawiera umów majątkowych małżeńskich (interczy). W konsekwencji z chwilą zawarcia związku pomiędzy nimi powstaje z mocy prawa ustrój wspólności majątkowej małżeńskiej. W przypadku gdy przedsiębiorca prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą, którą rozpoczął po zawarciu małżeństwa – przedsiębiorstwo, które prowadzi, z reguły stanowi składnik majątku wspólnego małżonków. Przedsiębiorstwo to wchodziłoby w skład jego majątku osobistego, gdyby nabył on je w całości z pieniędzy pochodzących z majątku osobistego, co jednak w praktyce zdarza się dużo rzadziej. Zakres odpowiedzialności majątkiem wspólnym za długi małżonka (w tym również prowadzącego działalność gospodarczą) zależy od tego, czy zobowiązanie zostało zaciągnięte za zgodą współmałżonka, czy też bez jego zgody.

Osoby zawierające umowy z przedsiębiorcami pozostającymi w związku małżeńskim objętym wspólnością majątkową powinny zatem wykazać się zapobiegliwością i uzyskać zgodę małżonka przedsiębiorcy na zawarcie konkretnej umowy. Zgoda taka może być udzielona przed transakcją, przy lub po jej zawarciu, powinna jednak zostać udzielona w dokumencie prywatnym lub urzędowym. Na ogół zatem wystarczające będzie oświadczenie współmałżonka o wyrażeniu zgody w zwykłej formie pisemnej lub w formie z podpisem notarialnie poświadczonym.

Na podstawie takiej zgody sąd – zgodnie z art. 787 kodeksu postępowania cywilnego – tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko takiemu przedsiębiorcy nada klauzulę wykonalności przeciwko jego małżonkowi z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową.

Zgoda małżonka na zobowiązanie zaciągnięte w ramach działalności gospodarczej otwiera wierzycielowi możliwość zaspokojenia wierzytelności z majątku osobistego dłużnika oraz majątku wspólnego dłużnika i jego małżonka. W takim przypadku zatem będzie on mógł skierować egzekucję do wszelkich składników majątku wspólnego małżonków, bez względu na to, czy służą one prowadzonej przez dłużnika działalności gospodarczej, czy też zaspokajaniu potrzeb rodziny (np. nieruchomości, samochód itp.).

Jeśli wierzyciel zgody małżonka dłużnika w odpowiedniej formie nie uzyska, wówczas nie będzie mógł się ubiegać o nadanie klauzuli przeciwko małżonkowi, a egzekucja będzie mogła być prowadzona jedynie z:

- majątku osobistego dłużnika,
- wynagrodzenia dłużnika za pracę,
- dochodów uzyskiwanych przez dłużnika z innej działalności zarobkowej,
- korzyści uzyskanych z jego praw autorskich i pokrewnych, z praw własności przemysłowej oraz innych praw twórcy,
- przedmiotów majątkowych, wchodzących w skład przedsiębiorstwa.

Ten ostatni składnik majątkowy może zostać objęty egzekucją nawet z braku zgody małżonka. W myśl art. 787¹ k.p.c. – tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim sąd nada klauzulę wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika z ograniczeniem jego odpowiedzialności do przedsiębiorstwa wchodzącego w skład majątku wspólnego małżonków, jeżeli wierzyciel wykaże dokumentem urzędowym lub prywatnym, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wierzytelność powstała w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa.

W konsekwencji zatem wierzyciel będzie mógł skierować egzekucję do tzw. majątku produkcyjnego objętego wspólnością małżeńską (tj. do składników przedsiębiorstwa), lecz nie do majątku konsumpcyjnego, służącego do zaspokajania potrzeb rodziny.

W żadnym jednak przypadku wierzyciel nie może skierować egzekucji do majątku osobistego małżonka przedsiębiorcy. Mając na względzie powyższe regulacje, uczestnicy obrotu gospodarczego powinni przy zawieraniu umów z kontrahentami dołożyć odpowiedniej staranności, aby ich prawa na etapie postępowania egzekucyjnego mogły zostać zaspokojone zgodnie z ich oczekiwaniami.

AGATA ADAMCZYK

radca prawny, partner w kancelarii Forystek & Partnerzy

PODSTAWA PRAWNA

- Ustawa z 25 lutego 1964 r. – **Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. nr 9, poz. 59 ze zm.)**.
- Ustawa z 17 listopada 1964 r. – **Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. nr 43, poz. 296 ze zm.)**.